

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «СЕДЛЕЦЬКА ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SEDLETSKA v. UKRAINE)
(Заява № 42634/18)

Стислий виклад рішення від 01 квітня 2021 року

13 листопада 2017 року на вебсайті інтернет-видання «Обозреватель» була опублікована стаття з доданим до неї аудіозаписом про проведення влітку 2017 року закритої зустрічі голови НАБУ С. з представниками засобів масової інформації, під час якої він розголосив конфіденційну інформацію про деякі кримінальні провадження.

16 листопада 2017 року Генеральна прокуратура України (далі – ГПУ) порушила кримінальне провадження щодо С. Також ГПУ встановила, що один з голосів на аудіозаписі належав заявниці, і викликала її на допит. Під час допиту заявниця зазначила, що її не можна було допитувати як свідка, якщо це призведе до розголошення її журналістських джерел інформації.

27 серпня 2018 року слідчий ГПУ звернувся до Печерського районного суду міста Києва (далі – районний суд) з клопотанням про надання доступу до інформації щодо вхідних і вихідних з'єднань з телефону заявниці у період з 19 липня 2016 року до 16 листопада 2017 року, які знаходилися у володінні оператора мобільного зв'язку ПрАТ «Київстар». Того ж дня слідчий суддя задовольнив клопотання та надав дозвіл на отримання відповідної інформації з телефону заявниці. Ухвала слідчого не підлягала оскарженню.

Дізнавшись про ухвалу слідчого, заявниця та її захисник звернулися до Апеляційного суду міста Києва (далі – апеляційний суд) зі скаргою про скасування ухвали районного суду.

18 вересня 2018 року апеляційний суд визнав можливим прийняти до розгляду апеляційну скаргу заявниці, скасував ухвалу районного суду від 27 серпня 2018 року і постановив нову, якою надав дозвіл на доступ до відомостей про дати та час місцезнаходження мобільного телефону заявниці за період з 19 липня 2016 року до 16 листопада 2017 року.

Заявниця та її захисник звернулися до ПрАТ «Київстар» і ГПУ із запитом, чи отримало слідство доступ до даних з її мобільного телефону на підставі ухвал суду від 27 серпня та 18 вересня 2018 року. Низка громадських організацій також надіслали відповідні запити. У задоволенні усіх запитів було відмовлено.

10 вересня 2018 року заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) з проханням про надання вказівок Уряду України відповідно до Правила 39 Регламенту Суду, і Європейський суд вказав Уряду України утриматися від доступу до будь-яких відомостей стосовно заявниці, згаданих в ухвалі суду від 27 серпня 2018 року.

Пізніше ГПУ повідомила Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, що з огляду на накладені згідно з Правилом 39 Регламенту Європейського суду вимоги ГПУ не здійснювала жодних дій, санкціонованих ухвалами суду від 27 серпня та від 18 вересня 2018 року у справі заявниці.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниця скаржилася за статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на надання судом дозволу ГПУ на доступ до інформації щодо вхідних і вихідних з'єднань з її мобільного телефону, що, на її думку, становило невинуватене втручання у її право на захист журналістських джерел інформації; за статтею 13 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективних засобів юридичного захисту щодо її скарг за статтею 10 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявниці, Європейський суд, насамперед, зазначив, що дозвіл на доступ до інформації з телефону заявниці незалежно від виконання будь-якої з двох ухвал становив «втручання» у права заявниці за статтею 10 Конвенції, і що таке втручання переслідувало деякі із законних цілей, передбачених пунктом 2 статті 10 Конвенції, зокрема, «запобігання ... злочинам» і «захист репутації чи прав інших осіб». Європейський суд зазначив, що ухвала суду від 27 серпня 2018 року у справі заявниці була постановлена під час засідання *ex parte*, що дозволено Кримінальним процесуальним кодексом України у виняткових випадках, однак закон не передбачав процесуальних гарантій захисту. Тому Європейський суд висловив свою занепокоєність тим фактом, що якби заявниця випадково не дізналася про ухвалу суду, вона не змогла б скористатися жодною наявною у національному законодавстві процесуальною гарантією для захисту своїх прав.

Крім того, Європейський суд дійшов висновку, що наведені національними судами підстави для втручання у права заявниці були недостатніми, аби воно було пропорційним і відповідало нагальній

суспільній потребі, а саме: дозвіл суду був наданий на збір великої кількості даних; робота заявниці як журналіста була зосереджена на розслідуванні випадків корупції серед високопосадових осіб; зібрана інформація могла стати доступною для широкого кола працівників ГПУ та бути використана не за призначенням. Європейський суд зазначив, що апеляційний суд у своїй ухвалі від 18 вересня 2018 року недостатньою мірою обґрунтував необхідність доступу до інформації з телефону заявниці, та вказав, що не переконаний, що наданий національними судами дозвіл на доступ до інформації з телефону заявниці був виправданий «головною вимогою в інтересах суспільства» і був необхідним у демократичному суспільстві. Європейський суд констатував порушення статті 10 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявниці за статтею 13 Конвенції, Європейський суд зауважив, що з огляду на його висновки за статтею 10 Конвенції немає необхідності розглядати цю скаргу за статтею 13 Конвенції.

Також у зв'язку із закінченням строку дії наданого національними судами ГПУ дозволу на доступ до інформації з телефону заявниці Європейський суд скасував вжиття заходів на виконання вказівок, наданих Уряду України відповідно до правила 39 Регламенту Суду.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- « 1. *Оголошує* прийнятною скаргу за статтею 10 Конвенції;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 10 Конвенції;
3. *Постановляє*, що немає необхідності розглядати скаргу за статтею 13 Конвенції;
4. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 4 500 (чотири тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 2 350 (дві тисячі триста п'ятдесят) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, в якості компенсації витрат на правову допомогу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».